

A) Η ελληνική λαογραφία μέσα στους αιώνες

1. Ορισμοί της λαογραφίας:

α) folklore (Αγγλία): Η λέξη είναι σύνθετη από το folk που σημαίνει λαός και το lore που σημαίνει τη γνώση που έχει ο λαός δηλαδή τι πιστεύει, τι λέει και τι πράττει κατά παράδοση.
→λαϊκή λογοτεχνία

β) Volkskunde (Γερμανία): Η λέξη σημαίνει όχι αυτό που ξέρει ο λαός, αλλά αυτό που εμείς μαθαίνουμε γι' αυτόν: λαογνωσία.

2. Ο όρος ελληνική λαογραφία

α) Ν. Πολίτης: το αγγλικό folklore

Evolutionismus (επιβιώματα) – ιστορική καταγωγή επιβιωμάτων- ο λαός (κατώτερα στρώματα)

β) Πρώτη αναφορά του όρου Λαογραφία: Α' τόμος του Δελτίου της ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος 1884

γ) Ορισμοί λαογραφίας:

I. Η **λαογραφία** εξετάζει τας κατά παράδοσιν δια λόγων, πράξεων ή ενεργειών εκδηλώσεις του ψυχικού και κοινωνικού βίου του λαού. (**Ν. Πολίτης**) → λαϊκή λογοτεχνία + παραδοσιακή εθνογραφία (περιγραφή του φυσικού περιβάλλοντος και του υλικού, κοινωνικού και πνευματικού βίου)

II. Λέγοντας ελληνική λαογραφία εννοούμε τη γενική παρατήρηση ή έρευνα των ελληνικών εθίμων και λόγων που έχει γίνει ως τώρα, άσχετα αν ήταν ή όχι συστηματική, αν γινόταν από λόγιους συγγραφείς ή ερασιτέχνες, πριν ή μετά την επιστημονική της οργάνωση. (**Δ. Λουκάτος**)

3. Το περιεχόμενο του όρου ελληνική λαογραφία

α) Λαογραφική διάρκεια – Σύγχρονη λαογραφία

β) Αλλαγές (ειδωλολατρία- χριστιανισμός)

4. Ήθη και έθιμα

α) Διάκριση εθίμων: 1) συντηρητικά (αμετάβλητα)

2) προοδευτικά (ευμετάβολα)

β) Ορισμοί: 1) συντηρητικά (αμετάβλητα): όσα δένονται με τον τόπο ή ακολουθούνται με παραδοσιακή προσήλωση

2) προοδευτικά (ευμετάβολα): όσα είναι στοιχεία επαφής των λαών
όσα υιοθετούνται ως τελειότερα ή γίνονται γνωστά από το εμπόριο και το ταξίδι

γ) Παραδείγματα: 1) συντηρητικά (αμετάβλητα) : Ιστορικά τραγούδια, τοπικές παραδόσεις, ξόρκια, αινίγματα κ.λ.π

2) προοδευτικά (ευμετάβολα): η φορεσιά, η τροφή, τα παραμύθια, οι τρόποι λατρείας, η μαγεία κ.λ.π

B. Τα λαογραφικά θέματα στον παλιότερο ελληνικό κόσμο

1. Ο λαός και οι Λόγιοι
5. Μαρτυρίες για τη λαϊκή ζωή και τα έθιμα των αρχαίων
6. Πηγές (Όμηρος-Ησίοδος-Ηρόδοτος-Ξενοφών- Ποιητές)

Γ. Η σπουδή των λαογραφικών θεμάτων στην αρχαία Ελλάδα

Αριστοτέλης- Οι μαθητές του
Πλούταρχος-Παυσανίας-Λουκιανός
-Ομοιότητες- (Ναοί, οικισμοί)

Δ. Λαογράφοι των πρώτων χριστιανικών και των βυζαντινών χρόνων

-Οι Απόστολοι και οι Πατέρες της εκκλησίας
Πολεμική και αποδοχή πρότερων εθίμων και δοξασιών(π.χ. το βάπτισμα, το στεφάνωμα, τα κόλλυβα)

-Πρώτη βυζαντινή περίοδος και Κανόνες των Οικουμενικών Συνόδων
Εξαιρέσεις (π.χ Ρουσάλια, Κλήδονας, Φωτιές του Άι-Γιάννη)

-Τα Συναξάρια των Αγίων
Αρχαίοι μύθοι και θρύλοι (π.χ ο Άι Γιώργης και το θηρίο)

-Βυζαντινή εποχή (λόγιοι σχολιαστές αρχαίων κειμένων- λεξικά)-Μ.Ψελλός
Δημοτικά τραγούδια, καλλικάντζαροι, μεσαιωνικά ερωτικά μυθιστορήματα

-Υστεροβυζαντινή περίοδος
Καταγραφές δημοτικών τραγουδιών

Βιβλιογραφία:

Αλ Κυριακίδου-Νέστορος: Η θεωρία της ελληνικής λαογραφίας, Αθήνα 1978

Δ. Λουκάτου: Εισαγωγή στην ελληνική λαογραφία, Αθήνα 1978